

ОПТИМІЗАЦІЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В КОНТЕКСТІ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ

Поширення впливу кризових явищ в сучасній Україні та світі свідчить про те, що соціальний вплив кредитних відносин на домогосподарства і стан їх фінансового забезпечення є не лише позитивним. Кредитування деколи має й негативні наслідки. Оскільки, вступивши у кредитні відносини, особа стає боржником і у випадку настання її неплатоспроможності вона змушена погоджуватись на будь-які заходи задля покриття своїх боргів. Особливо відчутними є наслідки від залучення кредитів у тіншовій сфері, коли перед боржником постає можливість втрати не лише майна, а й іноді – життя. Тому певним виходом з такої ситуації є те, що індивід повинен бути завжди морально готовим до непередбачуваних обставин для уникнення соціальних травм. Отже, кредитні відносини певною мірою обмежують свободу людини, перетворюють її на слухняний інструмент для здійснення державної чи комерційної політики.

Разом з тим майбутнє домогосподарств за присутності в їх діяльності кредитних відносин виглядає в суспільній свідомості доволі складним і проблематичним. Це пов'язане з тим, що незважаючи на віру українців у реалізацію своїх задумів у майбутньому завдяки кредитуванню сьогодні, соціальний інститут кредитування не займає належного місця в суспільному житті, через що він не в повному обсязі виконує свої основні функції, зокрема задоволення споживчих потреб людей, соціальне відтворення їх фонду життєвих засобів. Більш того, кризові явища, що супроводжують сучасне життя, а також недостатність кредитної (соціально-довірчої) культури значно знижують ступінь зацікавленості громадян у активізації кредитної поведінки. Це загалом знижує ефективність розвитку економіки країни в цілому, унаслідок чого стримується зростання життєвого добробуту домогосподарств.

В умовах фінансової кризи в Україні суттєво зростає роль держави, органів місцевого самоврядування та окремих людей у вдосконаленні кредитування домогосподарств. Тому, заходи спрямовані на оптимізацію кредитної поведінки домогосподарств доцільно здійснювати на трьох рівнях: державному, на рівні банківської системи та на особистісно-індивідуальному рівні. Разом з тим усі ці заходи є реальними лише за умови забезпечення державою чіткого правового регламентування кредитного процесу та налагодження довірчих відносин із населенням, що сприятимуть мінімізації моральних і матеріальних збитків домогосподарства. Заохочення до користування кредитними послугами банківських установ дають змогу передбачити й урахувати певні тенденції кредитної поведінки населення в майбутньому, що у свою чергу дає змогу справляння фінансово-кредитними установами та державою активнішого впливу на поширення й розвиток кредитних відносин серед українського населення.

На державному рівні варто проводити наступні заходи:

- скоротити рівень дефіциту бюджету, що знизить ризики економічної діяльності установ, які здійснюють кредитування населення (банківських установ, кредитних спілок, ломбардів та інших кредитних установ). Це дасть змогу знизити відсоткові ставки за кредитами, що пропонуються цими установами;

- вдосконалити систему законодавчого забезпечення та норми чинного законодавства, оскільки вони не мають системного характеру, а це все не забезпечує нормального функціонування і розвитку системи банківського кредитування в Україні. На даний час правовідносини у сфері кредитування домогосподарств регулюються в основному нормами Цивільного кодексу України, Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про іпотеку», «Про іпотечне кредитування», положеннями Національного банку України «Про кредитування» і «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями комерційних банків». Та все ж існує необхідність прийняти новий нормативний документ, який зможе охопити всі види банківських кредитів, включаючи кредити, котрі сьогодні належно нерозвинені, зокрема: іпотечний кредит, автокредити, довгострокове кредитування, форми і методи кредитування;

– у сфері іпотечного кредитування варто урегулювати механізми функціонування вторинного іпотечного ринку. Необхідно покращити законодавчу базу шляхом прийняття законів «Про державну реєстрацію права власності та обтяжень на нерухоме майно», вдосконалення Закону України «Про іпотечні цінні папери», внесення змін щодо Земельного, Цивільного, Житлового та Господарського кодексів, та інших нормативно правових актів, пов'язаних з даною проблематикою;

– впровадити дієві правові механізми захисту прав і законних інтересів споживачів;

– важливим є організація контролю у процесі кредитування та страхування кредитних ризиків;

– здійснення підготовки на державному рівні спеціалістів, які б викладали основи фінансової грамотності у школах, університетах, що дасть змогу змінити ставлення населення до фінансових установ, грошей, та кредитів зокрема, підвищило б довіру громадян до кредитних установ [1, с. 143];

– впровадження інституту фінансових консультантів, які б співпрацювали з громадянами, здійснювали роз'яснювальну роботу серед населення про переваги та недоліки співпраці з кредитними установами, контролювали сплату позичок домогосподарствами, що користуються послугами таких консультантів тощо.

Прийняті рекомендації призведуть до полегшення діяльності банківських установ, що дасть змогу розширити обсяги банківського кредитування, зменшити ризики у сфері активних кредитних операцій.

Список використаних джерел:

1. Ломачинська І.А. Оптимізація фінансової поведінки домогосподарств у трансформаційній економіці України. Економічний простір. 2011. № 49. С. 141–149.